

Direktoratet for naturforvaltning
Tungasletta 2
7485 TRONDHEIM

Merknader og anbefalinger i tilknytning til melding om oppstart av arbeid med Nasjonal marin verneplan, Tautrarryggen, Skarnsundet og Borgenfjorden i Nord-Trøndelag

Fylkesmannen viser til arbeidet med Nasjonal marin verneplan, og Fylkesmannens (FM) utsendelse av melding om oppstart for Tautrarryggen, Skarnsundet og Borgenfjorden i Nord-Trøndelag, datert 09.09.2009.

Vedlagt følger innkomne høringsuttalelser til melding om oppstart (vedlegg 2), Fylkesmannens oppsummering av uttalelsene (vedlegg 1), samt merknader til det videre arbeidet med marint vern for Tautrarryggen, Skarnsundet og Borgenfjorden. Saken er drøftet med Fiskeridirektoratet region Trøndelag, og representerer et felles utgangspunkt for det videre planarbeidet.

Oppstartsmeldingen; Kommentarer til saksbehandlingen:

Innkomne uttalelser

Det er ikke kommet merknader fra kommunene til at det er innledet planarbeid med utgangspunkt i oversendte melding. I to høringsuttalelser hevdes det at der er mangler ved prosessen, og at den m.a. ikke er i samsvar med forvaltningsloven (se vedlegg). Her fremholdes at høringsfristen må utvides/planen trekkes tilbake og saksbehandlingen rettes opp slik at den blir i samsvar med lover og forskrifter. Øvrige uttalelser berører ikke formaliteter knyttet til oppstart.

Våre merknader

Saken er kunngjort på ordinært vis, og Fylkesmannen mener saksgangen har fulgt god forvaltningsskikk. Man må likevel konstatere at denne type saker kan oppfattes som kontroversielle, og at behovet for informasjon er stort. FM mener oppstartsmeldingen gir et godt grunnlag for den videre prosess om en marin verneplan i Nord-Trøndelag.

Områdevern; Generelle uttalelser:

Innkomne uttalelser

Inderøy kommune finner ikke at dagens aktivitet eller planstatus truer verneverdiene, og

mener vern er negativt for næring/utvikling på sikt. For øvrig viser flere uttalelser til konkrete hensyn som må ivaretas før et vern kan gjennomføres uten vesentlig ulempe.

Kystverket Midt-Norge og Naturvernforbundet ønsker primært at bestemmelser skal knyttes til Naturmangfoldloven. Flere organisasjoner mener det skisserte vernet er positivt.

Våre merknader

Selv om enkelte er skeptiske til at vern etter Naturmangfoldloven vurderes for å ivareta marin natur, mener FM at innkomne uttalelser viser at det er relativt liten avstand mellom vernet som skisseres i meldingen, og forventningene høringspartene har til bruk og vern av området.

Fiskeridirektoratet har ennå ikke konkludert på hvilket lovverk som vil være mest hensiktsmessig å bruke for de enkelte verneområdene. Dette vil komme an på blant annet verneformålet, størrelsen av det vernede området, konfliktnivået, hvilken type trusler en ser for seg osv.

Den videre verneprosess; Merknader:

Innkomne uttalelser

Inderøy kommune ønsker å delta i planarbeidet. Kommunen ber Fylkesmannen sikre at alle de aktuelle kommunene får direkte mulighet til medvirkning, f.eks. ved at det opprettes en arbeidsgruppe der *INVEST*-kommunene, samt Mosvik kommune, deltar. Kystverket Midt-Norge Kystverket viser til at de er en del av den offentlige forvaltningen av sjøområdene, og vil bistå i den videre prosess, f.eks. ved plassering av ankringsplasser. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag mener det er lagt opp til en grundig prosess for å involvere berørte parter. Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag er positive til nasjonal marin verneplan, og mener denne kan dempe presset på, og bevare viktige områder, samt redusere konflikter. De håper fageksperter på området høres, og man får en praktisk, lettlest og oversiktlig bruksplan som kan benyttes ved planlegging.

Naturvernforbundet viser til at vernet og naturkvaliteter under vann må "synliggjøres" slik at folks forståelse av marine verneområder øker. Det må avsettes midler for å sette opp skilt og synliggjøre områdene, f.eks. med undervannsfilmmer som legges ut på Internett.

En uttalelse tar opp "sjikanøse stengsler" og allmennhetens rettigheter i strandsonen som et aktuelt tema i den videre planprosessen.

En person finner beskrivelsen av strømforholdene i Skarnsundet og nærområdene inkompetent. Han mener dette dels skyldes at myndighetene ikke har etterspurt kunnskap fra lokale ressurspersoner, og dels at beskrivelsen er motivert ut fra ønsker om å fremme industrietableringer i Skarnsundet.

Våre merknader

Fylkesmannen ønsker å tilrettelegge for en åpen prosess som gir partene god anledning til å fremme synspunkter og medvirke til at det kan utarbeides en tilrådning til vern som best mulig ivaretar de ulike interessene i saken. Fylkesmannen vil innkalle til drøftingsmøter tidlig i høringsprosessen. I hovedsak legges det opp til at kommunene ivaretar lokale interesser, men at Fylkesmannen/Fiskeridirektoratet tar et særskilt ansvar for å kalle inn Nord-Trøndelag fylkeskommune, lokale fiskerlag og Naturvernforbundet til drøftingsmøtene.

En del navngitte personer (vedlegg 2) har ytret ønske om direkteinformasjon om planarbeidet. Fylkesmannen vil supplere sin adresseliste for den marine verneplan i samsvar med dette.

Fylkesmannen er enig i at informasjon om vern og verneverdier, gjerne gjennom undervannsbilder/film, er særlig viktig for disse områdene der opplevelsesverdien til mange naturkvaliteter er vanskelig tilgjengelig for "folk flest".

Problemstillinger knyttet til allmennhetens rettigheter i strandsonen er et tema som primært tas opp med den enkelte kommune, som er forvaltningsmyndighet etter friluftsløven. Dersom verneområdene avgrenses i forhold til eksisterende inngrep, kan det i enkelte tilfeller være relevant å sjekke hvor vidt bygg/anlegg er lovlig oppført.

Områdebeskrivelsen for Skarnsundet baserer seg på opplysninger fra en rekke kilder, både vitenskaplige undersøkelser og kunnskap som er etablert gjennom bruk. Like fullt er supplerende opplysninger fra lokalkjente av stor interesse, og kan være til nytte når Fylkesmannen og Fiskeridirektoratet skal utarbeide sin tilrådning til vern.

Vernekart/ avgrensning:

Innkomne uttalelser

Mosvik kommune og Framverran Vekst BA mener vernet ikke må hindre tiltak som er i samsvar med gjeldende kommuneplaner/reguleringsplaner. Områder/tiltak som nevnes spesielt er Kjerringviktangen (sjøutfylling ved gml. ferjeleie), Kvennavika (Norsk Protein AS), Selsetvika, reguleringsplan for Venneshanm (m.a. utvidelse av småbåthavn) og kommunedelplan for Framverran (bygging i strandsonen).

Flere uttalelser peker på at oppsittere må kunne bruke tradisjonelle oppankringsplasser for småbåter, også dypere enn 5 m (skissert vernegrense).

Framverran Vekst legger frem eget forslag til avgrensning, som særlig reduserer omfanget av planlagt vern i nord.

Inderøy kommune mener vern er negativt for næring/næringsutvikling i et lengre perspektiv, og peker på at f.eks. Skarnsundet Fjordsenter kan miste muligheter for utvikling.

En person viser til at kaier, fyllinger m.v. grunnere enn 5 m må behandles etter plan- & bygningsloven, som før. I sjøområdet utfor Småviker ble opprinnelig bunn/bunnfauna ødelagt av ras i 1966 da FV 191 ble bygd. I dette området fylte Statens vegvesen ut for nye nausttomter til 40/3 og 40/1. Her må utbedringer av utfyllingene tillates.

Personer som har, eller har hatt, tilknytning til yrkesfiske i Trondheimsfjorden mener vernet må begrenses til selve Skarnsundet. De viser til at næringsfiske i liten grad kommer i konflikt med koraller (yrkesfiskerne er kjent med lokalitetene, og har stor egeninteresse av å holde seg unna korallforekomstene).

En privatperson opplyser om at det utenfor eiendommen Bergstad (Småviker, Mosvik) har vært ankringsplass for båt fra langt tilbake. Ved setting av sildgarn fra land vil ytterste feste komme dypere enn 5 m, men ikke ned til dypene der koraller m.m. står. Fortøyning av båt, samt garnfester, må tillates.

Våre merknader

Vernets geografiske utstrekning er knyttet til verdiene som skal ivaretas. Verneforskriften gir virkemidler som skal sikre naturverdiene. Vern mot fysiske inngrep og forurensning er normalt sentrale virkemidler.

For Borgenfjorden er verneverdiene knyttet til hele pollsystemet, samt naturtypen ”sterk tidevannsstrøm”. Justeringer i forhold til den naturlige avgrensingen må evt. knyttes til behovet for å ivareta betydelige samfunnsinteresser som ikke vesentlig reduserer verneverdiene. Eller som oppstartsmeldingen også legger opp til; Å gjøre små endringer for å unngå at eksisterende anlegg (brygger, utfyllinger m.v.) kommer innenfor vernegrensen. Dette er justeringer som kan ha stor betydning for den enkelte, men som, i og med at inngrepene ligger der, ikke antas å påvirke verneverdiene ytterligere. Fylkesmannen mener vurderinger og kartskisse gitt i oppstartsmeldingen gir et godt grunnlag for den videre høring.

Skarnsundet representerer naturtypen ”sterk tidevannsstrøm”. Spesifikke naturkvaliteter er knyttet til koraller og svamper, men vernet skal m.a. også ivareta naturtypen og tilknyttet biologisk mangfold. Generelle virkemidler for å ivareta naturverdiene, vil være restriksjoner på fysiske og kjemisk inngrep.

Små grensejusteringer kan være aktuelt for å unngå at eksisterende anlegg eller godkjente planer kommer innenfor vernegrensen, evt. at vernebestemmelsene åpner for at etablert virksomhet kan videreføres. Forutsetningen for denne type tilpasninger, er at de har relativt stor betydning for den enkelte og er av liten betydning for vernet.

Fiskeridirektoratet ser for seg at det må lages mer nøyaktige kart før neste planforslag. Kanskje den generelle vernegrensen bør følge en dybdekote 20 meter (?). Denne merknaden gjelder først og fremst Skarnsundet. Det vil da være mye lettere å vite hvor vernet starter. Alle småhavnene osv. vil da også automatisk ligge utenfor verneområdet. Verneområdet vil da være mye lettere å forvalte i ettertid samt at alle korallene (bløte og harde) vil ligge innenfor verneområdet.

Når det gjelder spørsmål om småbåtutlegg for oppsitterne, og muligheter for å forankre garn innen verneområdet, mener Fylkesmannen at denne områdebruken har et begrenset omfang som neppe er særlig negativt for vernet. Man anbefaler derfor at det høres på et forskriftsforslag som åpner for dette. Likeledes at det tillates fiske med juksa (håndsnøre), samt garn, teiner og ruser som for øvrig er lovlig satt. Man mener imidlertid at det i ettertid bør være mulig å regulere båtutlegg og (garn)fiske i geografisk avgrensede områder dersom det påvises vesentlige skader på verneverdiene som følge av virksomheten.

For å bevare naturtypen sterk strøm mest mulig intakt, og for å beskytte spesifikke naturkvaliteter, må naturtypen sikres mot inngrep som kan endre strømningsforholdene. All utfylling i sjø må vurderes ut fra overnevnte hensyn og bør normalt ikke være tillatt. Alminnelig vedlikehold, men ikke utvidelser, av eksisterende anlegg tillates normalt i naturreservater. Ut fra Fylkesmannens vurderinger kan vedtatte kommuneplaner/ reguleringsplaner gjennomføres. Man anbefaler derfor at det høres på en vernegrense som er trukket utenom utbyggings- eller havneområder i vedtatte planer etter plan- og bygningsloven.

Det er ukjent hvilken betydning de nære sjøområdene til reiselivsanlegget på Vangshylla har for verneverdiene i Skarnsundet. Fylkesmannen mener at evt. fremtidige tiltak i tilknytning til

reiselivsplanlegget kan avklares i høringsfasen for marin verneplan, evt. gjennom et parallelt reguleringsplansarbeid.

For øvrig mener Fylkesmannen at de tre verneforslagene kan høres med utgangspunkt i vernegrensene som er skissert i oppstartsmeldingen.

Forskrifter/restriksjonsnivå

Innkomne uttalelser

I tillegg til båtutlegg og fiske i Skarnsundet (behandlet i avsnitt om avgrensing), foreligger følgende kommentarer og merknader til forskrifter/restriksjonsnivå:

Flere organisasjoner er positive til vern og ser ikke at det vil påføre brukerne særlig ulempe. Naturvernforbundet peker på at områdenes kvaliteter ikke må reduseres av akvakultur og forurensning. De peker spesielt på at det må kunne gjøres tiltak dersom tilførsel av næringsalter fra områder utenfor verneområdene utgjør et problem for vernet. Naturvernforbundet ønsker en restriktiv linje til akvakultur, og ønsker ikke torskeoppdrett i Trondheimsfjorden.

Kystverket Midt-Norge bemerker at sjømerker/trafrikale/nautiske installasjoner ikke må berøres av vernebestemmelser eller intensjoner, da dette vil påvirke sikkerheten. De tar også opp problemstillinger knyttet til ballastvann.

Havne- og farvannsloven er en del av saksbehandlingen, unntatt der det er irrelevant ut fra vernebestemmelsene. Kystverket har i statlige fiskerihavner rettigheter i forbindelse med adkomst og drift. Havne- og farvannsloven regulerer tiltak i sjøsonen. De merker seg at det uttales at "ferdselen ikke vil bli berørt" i forbindelse med Skarnsundet og skipstrafikk.

NJFF-Nord-Trøndelag registrerer at meldingen fastslår at jakt skal foregå i h.h.t. viltloven ved Tautraryggen og Skarnsundet. Dette nevnes ikke i meldingen for Borgenfjorden. De antar det skyldes en forglemmelse, men vil underrettes dersom det er tenkt innført restriksjoner på jakt i området.

Våre merknader

Fylkesmannen merker seg Kystverkets innspill, og ser ikke for seg at vernet skal virke negativt for transport eller sjøsikkerhet. Likevel vil man peke på at alle sektorer har et ansvar for å ivareta verneverdiene.

Utfordringer knyttet til fremmede, uønskede arter (f. eks. fra ballastvatn) er store. Det er imidlertid vanskelig å se hvordan problemstillingen kan håndteres gjennom skissert vern. Forbud mot innføring av ikke-stedegne arter og utslipp/tiltak som medfører økt sprednings- og/eller smittefare bør imidlertid vurderes. Forskriften bør også åpne for bekjempning av slike arter, og andre skjøtselstiltak.

Fiskeridirektoratets ser ikke at bekjemping av fremmede arter har noe å gjøre i en forskrift for det enkelte verneområde. Når det gjelder problemstillinger rundt ballastvann og begroing på skip som kan føre til spredning av fremmede arter så jobber Norge med dette gjennom FNs sjøfartsorganisasjon IMO (International Maritime Organization). Hvis det skulle bli aktuelt å sette i gang tiltak mot fremmede arter, vil dette måtte skje over mye større områder enn i et enkelt verneområde (kanskje med unntak av Borgenfjorden). Sannsynligheten for at det vil være fremmede arter i verneområdene og ikke i områdene utenfor er minimal.

Imidlertid vil overvåkning av fremmede arter kunne være en del av forvaltningsplanen for de enkelte områdene.

Fylkesmannen er enig i at verneverdiene ikke må forringes av forurensning som har sitt opphav utenfor verneområdene. Arbeid etter Vannrammedirektivet, og et godt samarbeid med kommuner og organisasjoner, særlig innen landbruket, er viktig for å nå miljømål, også i verneområdene.

Fylkesmannen mener at det er riktig å avvente pågående prosesser m.h.t. fiskeoppdrett i Trondheimsfjorden, men viser til at fjorden er en Nasjonal laksefjord, og at man tidligere har signalisert skepsis til torskoppdrett her.

At Fylkesmannen er skeptisk til akvakultur av torsk i Trondheimsfjorden mener Fiskeridirektoratet ikke har relevans for arbeidet med marin verneplan. Det som er relevant, er om akvakultur i verneområdene er forenelig med det som skal vernes. Dette vil komme sterkere inn som tema ved neste høring. En sentral føring gjennom hele den marine verneplanprosessen har vært at vernet ikke skal være strengere enn nødvendig. Dette gjelder både for hva som skal kunne tillates innenfor verneområdene og hvilket lovverk som til slutt skal brukes.

Fylkesmannen mener i utgangspunktet at jakt kan foregå i h.h.t. viltloven i de aktuelle planområdene. Fiskeridirektoratet påpeker at dette er viktig for at vernet ikke skal bli strengere enn nødvendig. Når det gjelder forholdet til jakt i Borgenfjorden, mener Fylkesmannen generelt at bestemmelsene for nærliggende naturreservat og fuglefredningsområder, sikrer de viktigste områdene for marint tilknyttede fugler. For øvrig vil forstyrrelse som jakt medfører stå i kontrast til roen folk forbinder med et vernet område. Fylkesmannen ønsker derfor å vurdere et mulig forbud mot jakt på marine fugler i Borgenfjorden. Angående kortnebbgås må den vurderes spesielt, ut fra et generelt ønske om økt uttak ved jakt. Straumen har spesielt stor betydning for marine ender, særlig ærfugl. Fylkesmannen mener at det uansett i dette tettbebygde området ikke er grunnlag for jakt og at jakt derfor bør forbys her.

For øvrig mener Fylkesmannen og Fiskeridirektoratet at oppstartsmeldingen, sammen med innkomne høringsuttalelser, gir et godt grunnlag for et videre arbeid med marint vern for Tautraryggen, Skarnsundet og Borgenfjorden i Nord-Trøndelag.

Med hilsen

Svein Karlsen (e.f.)
Miljøverndirektør

Hilde Ely-Aastrup
Rådgiver
Miljøvernavdelingen

Vedlegg:

1. Fylkesmannens sammendrag av høringsuttalelsene
2. Høringsuttalelser

Kopi per e-post til:

Fiskeridirektoratet Region Trøndelag
Inderøy kommune
Mosvik kommune

stale.hansen@fiskeridir.no

postmottak@inderoy.kommune.no

postmottak@mosvik.kommune.no